

IKONSÄLLSKAPET

Rundbrev 16

Februari 2008

*Vi påminner om och hälsar välkommen till
Ikonsällskapets årsmöte onsdagen 12 mars kl. 18.30 i
Gustav Vasas församlingsvåning, Västmannagatan
mitt emot kyrkan. T-bana Odenplan samt diverse
bussar.*

Verksamhetsberättelse och ekonomisk berättelse finns tillgängliga vid årsmötet.

Valberedningens förslag till styrelse är följande:

Ordförande (mandattid 1 år): Ulf Abel

Styrelseledamöter (mandattid 2 år): Paul Nordgren, Elisabeth Löfstrand, Kaj Engelhart

Revisorer (mandattid 1 år): Karl Erik Svensson (ordinarie), Eva Grafström (ordinarie), Lola Cedergren (suppleant)

Valberedning (mandattid 1 år): Torsten Kälvemark (sammankallande), Per-Arne Bodin, Marianne Hallström

Efter förhandlingarna föreläser professor **Owe Wikström** under rubriken "**Skönheten skall frälsa världen**" - om estetik och teologi. Därefter samkväm. Alla välkomna, icke medlemmar entré kr 40:-

Onsdagen den 23 april kl. 18.30 talar **Elisabeth Löfstrand** om **Ikonen Gudsmo- dern av Stockholm** i Gustav Vasas församlingsvåning. Följt av samkväm. Alla välkomna, icke medlemmar entré kr 40:-

Sedan sist .....

”Från Edward Gibbon till Gunnar Ekelöf – om ikon- och bysantsintresset under 1800- och 1900-talet”.

Ikonsällskapet, Kungsholmens samkvämsvåning torsdag 21 februari 2008

Inför 100 årsfirandet av Gunnar Ekelöf förra året blev Ulf Abel inbjuden att tala om Ekelöf på Sigtunastiftelsen. Han tvekade dock, eftersom bland andra (den nye akademiledamoten) Anders Olsson skrivit en uttömmande bok ”Ekelöfs nej”. Men tack och lov tog Ulf Abel sig ännu en funderare och fann så en mycket givande infallsvinkel för ett föredrag, som kom att heta ”Från Edward Gibbon till Gunnar Ekelöf – om ikon- och bysantsintresset under 1800- och 1900-talet”.

På Carolina Rediviva hittade Abel intressanta brev från Ekelöf till Leif Sjöberg från tidigt 60-tal. Ekelöf uppmanar där Sjöberg att läsa Helge Kjellins ”Ryska ikoner”, om han vill läsa något av betydelse. Du betonar musiken i min produktion, men det är hos ikonerna man hittar något subliment, betonar Ekelöf. Hans ikonintresse var så stort att han även besökte Olof Aschberg i Paris 1930.

Vid denna tid hade intresset börjat vakna för ikonerna och den bysantinska konsten, och Ekelöf bidrog till detta genom sin poesi. Dessförinnan var det få i Sverige som hade fäst något större avseende vid denna tradition.

I en historisk tillbakablick beskrev Abel den engelske historikern Edward Gibbons (1727-94) syn på det bysantinska riket och dess konst i verket ”The History of the Decline and Fall of the Roman Empire (1776-89). Gibbon betraktar där allt som har med Rom att göra i positiva och goda termer, medan allt i Konstantinopel framställs i svart och negativ dager. Det är främst mosaiker och ikoner som begabbas upplyste Abel. ”Det är en mumifierad bysantinsk stil”, ”ikonerna stinker mumie” är omdömen som finns i boken.

Senare uppmärksammade även Goethe ortodoxin och ikonerna. Han intog samma negativa hållning som Gibbon, men man kan märka att han sakta började fatta tycke för denna tradition, upplyste Abel.

British Museum i London har idag en förnämlig ikonsamling. Den första ikonerna kom mer av en slump till museet tillsammans med en samling manuskript år 1851. I sina källarutrymmen hade museet år 1860 flera bysantinska ikoner undångömda. De var inte av något intresse. Detta kan ses som ett tecken på det stora ointresse som rådde för ikoner på 1800-talet.

Strax före revolutionen i Ryssland visades för allmänheten gamla historiska ikoner, som tvättats rena från vaxljusens sot. Det kom som en chock, när det stod klart vilka färger och uttryck ikonerna hade. Intresset blev lavinartat. Ryssar som Malevitj, Tatlin, Gontjarova och Chagall påverkades starkt. Matisse kom till och med på studiebesök till Ryssland.

Abel beskrev sedan utvecklingen i början av 1900-talet i Sverige. Uppförandet av Uppenbarelsekyrkan i Saltsjöbaden år 1913 var en stor händelse: både arkitekten Ferdinand Boberg och konstnären Olle Hjortzberg lät sitt stora intresse för bysantinsk konst få komma till uttryck. När så Stadshuset stod färdigt 1923 och Einar Forseths guldmosaiker i Gyllene salen mötte världen, hade Bysans gjort sitt definitiva intåg i Sverige, konstaterade Ulf Abel.

Avslutningsvis berättade Ulf Abel att Stadshuset invigdes av Verner von Heidenstam 1923 och att den första Nobelfesten hölls där. Just det årets Nobelpris i litteratur gick till irländaren W.B. Yeats, den störste bysantsälskaren bland författare, enligt Abel. Yeats skrev år 1926 en känd dikt som heter ”Sailing to Byzantium”. Denna dikt tolkades 1928 av Gunnar Ekelöf.

Margareta Attius Sohlman

Ett budskap till medlemmarna från Styrelsen.

Utöver de uppmuntrande tillrop och tack som vi ibland mottager när Rundbrevven sänts ut kom nyligen också följande brev:

”Tack för Rundbrev Nr 15. De är väldigt informativa och trevliga – alltså för dem som bor i Stockholm. Vi som bor på annat håll i landet har ju inte det minsta nytta av dem eller arrangemangen eller medlemskapet”.

Vi hade nog hoppats att t.ex. bokanmälningarna eller utställningstipsen (ibland utställningar också på kontinenten eller i USA) skulle ha bäring också utanför 08-området! Ikonsällskapet har tyvärr inte kapacitet att driva lokalavdelningar. Kanske ett framtida projekt. Dock kan vi rekommendera intresserade medlemmar att diskutera ett samarbete med lokala studieförbund eller kyrkor och att i anslutning till detta vända sig till oss. Vi i styrelsen är villiga att komma och föreläsa.

Har Du e-mail?

Ge oss Din mailadress, så får Du rundbrevet direkt i Din dator!

*Får vi påminna om årsavgiften? 200:- kr/person. Pg 1210533-4.
Dags att betala!*

IKONSÄLLSKAPET

c/o Anders Hägglund, Frihetsvägen 66, 7 tr., 177 33 Järfälla. Pg 1210533-4.

Årsavgift: 200 kr per person.

Rundbrevsredaktör: Kaj Engelhart. Mail: kajcaritas@hotmail.com